

Kıymetli Okurlarımız,

2025 senesinin ikinci sayısı olan 67. sayımızla yeniden karşınızdayız. Bu sayıda, 6 Şubat depremi, engelliler, yalnız yaşayanlar, engelli yaşlılar, çocuk gelişimciler, oyun terapisi, engelli karakterlerin sinemada temsili, yaşlılarda okuma alışkanlığı konularında yapılan çalışmalara yer veriliyor. Bir kısmı tezlerden, proje çıktılarından ve sahadan alınan verilere dayalı ve disiplinler arası bu çalışmaları, politika yapıcılara, sahadaki uygulayıcılara, alana ve alanyazına yapacağı katkılar açısından önemsedüğimizi belirtmek istiyoruz.

Bu sayımızda 8 çalışmaya yer veriyoruz.

İlk çalışma Yasemin KAYGAS ve Meryem Berrin BULUT tarafından birlikte kaleme alınan “*Şubat 2023 Depremzedelerinde Travma Sonrası Büyüme: Sosyodemografik Özellikler ve Depremden Etkilenmenin İncelenmesi*” isimli makaledir. Bu çalışmada, 6 Şubat 2023 depremzedelerinin travma sonrası büyüme (TSB) puan ortalamaları cinsiyet, eğitim durumu, gelir algısı, göçük altında kalıp kalmama ve yakınıni kaybetme değişkenlerine göre incelenmiştir. Araştırmaya 169 kadın, 103 erkek ve cinsiyetini belirtmeyen 4 kişi olmak üzere 276 kişi gönüllü olarak katılmıştır. Kesitsel nitelikteki bu araştırmada veri toplama araçları olarak Travma Sonrası Büyüme Ölçeği ve Sosyodemografik Bilgi Formu kullanılmıştır. Veriler kağıt-kalem yöntemi kullanılarak toplandıktan sonra SPSS programına aktarılmıştır. Verilerin analizinde t-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları TSB'nin cinsiyet ve göçük altında kalıp kalmama değişkenleri açısından farklılaştığını göstermektedir. Kadınların TSB puan ortalamalarının erkeklerden, göçük altında kalanların TSB puan ortalamalarının ise göçük altında kalmayanlardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. TSB puan ortalamalarının eğitim durumu, gelir algısı ve depremde yakınıni kaybedip kaybetmeme değişkenlerine göre farklılaşmadığı bulunmuştur. Bulgular, ilgili literatür temelinde tartışılmış, araştırma sonuçlarından hareketle uygulayıcı ve araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

“*Sosyal Çalışmacıların Empati Oyunu Vasıtasıyla Engelli Bireylere Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi*” isimli Nurhayat ÇALIŞKAN AKÇETİN, Deniz ŞARLAK, Mehmet Akif İNESİ, Bülent ÖNGÖREN, İlker BASKAK ve Eyüp AKÇETİN tarafından birlikte yapılan çalışma derginin ikinci makalesidir. Çalışmada, sosyal çalışmacıların ve sosyal hizmet öğrencilerinin empati oyunu aracılığıyla engelli bireylere yönelik görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Empati oyunu, sosyal çalışmacıların ve sosyal hizmet bölümü öğrencilerinin engelli bireylerin deneyimlerini ve zorluklarını daha iyi anlamalarına yardımcı olarak, bu bireylere yönelik tutumlarını ve anlayışlarını geliştirmeyi hedefleyen bir araçtır. Çalışmanın ana evreni sosyal hizmet öğrencileri ve sosyal çalışmacılar olup, çalışma grubu 152 katılımcıdan oluşmaktadır. Veri toplama

aracı olarak kullanılan kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu, engellilerle empati kurabilme konusuna odaklanırken aynı zamanda katılımcılara esneklik sağlayarak onların duygularını özgürce ifade etmelerini ve düşüncelerini paylaşmalarını sağlamaktadır. Çalışmada katılımcılar tekerlekli sandalyede ve/veya gözleri bağlı bir şekilde engelli bir yetişkinin günlük hayatında yapacağı işleri (su içme, lavabo kullanma, asansör kullanma, merdiven inip-çıkma, vb.) simüle etmişlerdir. Sosyal hizmet perspektifiyle geliştirilen bu empati simülasyon çalışmasında, yalnızlık, çaresizlik, güvensizlik, kaygılanma gibi duygular; zorluk, muhtaçlık gibi olgular; iletişim, sosyalleşme, desteklenme, toplumsal yaşama katılım, empati, eksiklikleri giderme gibi istekler çalışmanın ana temaları ve kavramlarıdır. Sonuç olarak çalışmada katılımcılar, engellilerin günlük yaşamını deneyimlemiş, empati kurma yeteneklerini geliştirmiş, engellilerin günlük yaşamda karşılaştıkları zorlukları anlamış ve algısal ve duygusal değişimler yaşamışlardır. Böylece empati simülasyonunun sosyal hizmet uygulamalarında yararlı bir şekilde kullanabileceği yansıtılmıştır.

Derginin üçüncü makalesi “*Evde Yalnız Yaşayan Yaşlı Bireylerin Deneyimleri Sosyal Hizmet Bağlamında Bir Değerlendirme*” ismiyle Merve Nur OKTAR tarafından yapılan çalışmadır. Bu çalışmada evde yalnız yaşayan yaşlı bireylerin yaşam deneyimlerini keşfetmek ve sosyal hizmet perspektifinden değerlendirmek amaçlanmaktadır. Nitel yöntem ile tasarlanan çalışmada fenomenolojik desen tercih edilmiştir. Çalışmada Burdur’da yaşayan 65 yaş ve üzeri toplam 15 katılımcı (12 kadın ve 3 erkek) ile derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler MAXQDA programı yardımı ile analiz edilmiş ve “Yalnız Yaşamayı Tercih Etme Nedenleri”, “Yalnız Yaşamın Psikososyal Etkileri”, “Yalnızlıkla Mücadele Yöntemleri” ve “Sosyal Hizmetler ile İlgili İhtiyaçlar” olmak üzere dört temaya ulaşılmıştır. Bu temalar çerçevesinde, evde yalnız yaşayan yaşlı bireylerin yaşam deneyimlerinin keşfedilmesine, yalnızlığı nasıl anlamlandırdıklarının anlaşılmasına ve karşılaştıkları sorunların sosyal hizmet perspektifinden incelenmesine çalışılmıştır. Bu yaklaşım, olgunun derinlemesine anlaşılmasına ve evde yalnız yaşayan yaşlı bireylerin sorunlarının çözümüne yönelik sosyal hizmet uygulamalarına rehberlik edebilecek önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

Dördüncü çalışma “*Kesişimsellik Kavramı Bağlamında “Engelli Yaşlılar”*” ismiyle Aykut SİĞİN tarafından yapılan çalışmadır. Bu çalışmada, kesişimsellik kavramı bağlamında “engelli yaşlılar” kavramı üzerinde durularak kesişimsel bir kategori olarak engelli yaşlılık kavramını kuramsal açıdan tartışmak ve engelli yaşlıların neden “yalnızca engelli” veya “yalnızca yaşlı” gruplardan ayrı bir şekilde ele alınması gerektiğini göstermeye çalışmak hedeflenmektedir. Bu doğrultuda gerekli literatür taranmış ve daha sonra yaşlıların ve engellilerin genel olarak karşılaştıkları sorunlar değerlendirilmiştir. Daha sonra ise bu sorunların kesişim noktası olarak engelli yaşlıların sorunları ele alınmıştır. Yürütülen tartışma sonucunda, Türkiye’de engelli yaşlıların akademik çalışmaların ve politikaların daha fazla odağında olması gerektiği

sonucuna varılmıştır. Öyle ki, dünyada engelli yaşlılar nispeten daha görünür hâldeyken Türkiye’de bu durum henüz gündeme gelmemiş gibi durmaktadır. Bu çalışmayla dezavantajlı bir toplumsal grup olan engelli yaşlıların hem akademide hem de toplumsal tartışmalarda daha görünür kılınacağı, böylelikle sorunlarının çözümlerine daha kapsayıcı bir bakış açısıyla bakılabileceği ifade edilmektedir.

Elifcan CESUR tarafından kaleme alınan “*Polivagal Teori Temelli Duygu Düzenleme Eğitimi: Çocuk Gelişimci Adayları Üzerinde Bir Araştırma*” isimli çalışma derginin beşinci makalesidir. Çalışmada, çocuk gelişimi bölümü son sınıf öğrencilerine verilen polivagal teori temelli duygu düzenleme eğitiminin etkisini incelemek amaçlanmıştır. Çalışma karma modelde, açımlayıcı sıralı desende yürütülmüştür. İç içe ardışık örnekleme yöntemi ile belirlenen çalışma grubunu Türkiye’nin kuzey batı bölgesindeki bir üniversitenin Çocuk Gelişimi Bölümünde öğrenim gören 62 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak Duygu Düzenleme Becerileri Ölçeği ve Görüşme Formu kullanılmıştır. Geliştirilen eğitim programı öğrencilere çevrimiçi olarak toplam 8 oturumda uygulanmıştır. Uygulanan program öğrencilerin duygusal düzenleme becerilerinde anlamlı farklılığa neden olmuştur. Ayrıca eğitimin etki boyutunun Öz-Destek dışındaki tüm alt boyutlarda yüksek düzeyde olduğu; Öz-Destek alt boyutunda ise orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın nitel ve nicel bulgularının paralellik gösterdiği görülmüştür. Duygu düzenleme becerilerinin hem bireysel hem de mesleki anlamdaki önemi ve gerekliliği göz önüne alındığında, üniversitelerin çocuk gelişimi bölümleri başta olmak üzere, danışan-danışman ilişkisi bulunan tüm meslek gruplarının lisans eğitim programlarında zorunlu ders olarak yer almasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Altıncı çalışma “*Çocuk Merkezli Oyun Terapisinin Kaygı Üzerindeki Etkiliği: Bir Sistemik Literatür Taraması*” ismiyle Rümeyza AYZ ve Yağmur ULUSOY DOĞMUŞ tarafından birlikte kaleme alınan İngilizce derleme çalışmadır. Bu çalışmada, Çocuk Merkezli Oyun Terapisinin klinik düzeyde kaygı sahip olan, depremzede, özel eğitim hizmetinden yararlanan, DEHB ve sosyal kaygı belirtileri gösteren, evsiz ve olumsuz çocukluk deneyimi geçiren çocuklar üzerinde etkililiği test edilmiştir. Çalışmalara dahil edilen çocukların yaşları 3 ila 12 yaş arasında değişmektedir. Bulgular, ÇMOT ‘nin çocuklarda genel kaygı, kaygının fizyolojik semptomları, agorafobi, ayrılık kaygısı, fiziksel yaralanmayla ilgili kaygı, sosyal kaygı ve yaygın kaygı bozukluğunun giderilmesinde etkili olduğunu göstermektedir. Ayrıca sonuçlar, ÇMOT ‘nin çocuklarda kaygıyı azaltmak için geçerli bir yaklaşım olabileceğini göstermektedir. Ancak bu çalışmaya dahil edilen çalışmaların yanlılık riskinin çoğunlukla belirsiz olduğu görülmektedir. Bu, gelecekte yanlılık riskine karşı önlemlerin artırıldığı deneysel çalışmaları bütünleştiren sistemik literatür taramaları veya meta-analiz çalışmalarına ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

“Engelli Karakterlerin Temsilinde Filmlerin Enformatik Rolü: ‘Coda’ Filmi Örneği” ismiyle Özgür YILMAZKOL tarafından yapılan çalışma derginin yedinci makalesidir. Bu çalışmada dezavantajlı gruplar olarak sınıflandırılan engelli bireylerin yaşadığı zorluklar, CODA filminin anlatısı ve enformatik alan ilişkisi üzerinden incelenmektedir. CODA (Children of Deaf Adults) kelime olarak da ‘İşitme Engelli Ebeveynlerin Çocukları’ anlamını taşıdığı için, filmi bu perspektiften okumayı ve incelemeyi gerektirmektedir. Bu çalışma kapsamında, işitme engelli karakterlerin temsili bağlamında CODA filmi analiz edilerek, söz konusu temsilin taşıdığı sembolik anlamlar, işitsel farklılıklar ve bedensel iletişim biçimleri göstergebilimsel analiz yöntemiyle yorumlanacaktır. Çalışmanın amacı, işitme engellilik halinin sinemasal temsili üzerinden kültürel kimlik, empati ve farkındalık üretimine katkı sağlayıp sağlamadığını ortaya koymaktır. Elde edilen temel bulgu, filmin engelli bireyleri eksiklik ya da yetersizlik çerçevesinde değil; üretken, iletişim kurabilen, aile ve toplum içinde etkin rol üstlenen bireyler olarak temsil ettiğidir. Bu temsil biçimi, sinemanın yalnızca bir anlatı aracı değil, aynı zamanda farklılıkları anlamlandırmaya katkı sunan enformatik bir alan olduğunu da göstermektedir.

Ali KAVAK ve Erol YILMAZ tarafından “Yaşlı Bireylerde Okuma Alışkanlığının Yaşam Doyumu ve Psikososyal İyilik Hali Üzerindeki Etkisi: Kırıkkale İli Örneği” ismiyle yapılan çalışma derginin sekizinci ve son makalesidir. Bu çalışma yaşlı bireylerde okuma alışkanlığının yaşam doyumu ve psikososyal iyilik hali üzerindeki etkilerini belirlemeyi ve bu ilişkide kütüphane kullanımı, sosyal aktivitelere katılım ve öğrenme isteği gibi değişkenlerin aracılık rolünü incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmada nicel araştırma modellerinden ilişkisel tarama deseni kullanılmıştır. Kırıkkale ilinde yaşayan 391 yaşlı bireylerden elde edilen veriler üzerinde yapılan analizler, okuma sıklığı ile yaşam doyumu ve psikososyal iyilik hali arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir. Kütüphane kullanımı, sosyal aktivitelere katılım ve öğrenme isteği gibi değişkenlerin, bu ilişkilerde aracılık rolü oynadığı tespit edilmiştir. Özellikle sosyal aktivite katılımının psikososyal iyilik hali üzerindeki aracılık etkisinin yaşam doyumu üzerindeki etkisinden daha güçlü olduğu bulunmuştur. Demografik özellikler incelendiğinde, cinsiyet, eğitim düzeyi ve emeklilik durumunun okuma alışkanlıkları, yaşam doyumu ve psikososyal iyilik hali üzerinde anlamlı etkileri olduğu görülmüştür. Sonuçlar, yaşlı bireylerde okuma alışkanlığının teşvik edilmesinin, yaşam kalitesini artırmada etkili bir strateji olabileceğini göstermektedir. Bu bağlamda, kütüphane hizmetlerinin geliştirilmesi, sosyal etkileşimi artıran okuma programlarının düzenlenmesi ve yaşlı bireylerin demografik özelliklerini dikkate alan müdahale programlarının planlanması önem taşımaktadır.

Çalışmaların faydalı olması temennisiyle iyi okumalar, selamlar...

Doç. Dr. Olgun GÜNDÜZ
Editör